

Expertgruppens möte
Onsdagen den 18 maj kl 9.00-13.00
Karlavägen 102, plan 7
Sammanträdesrum Amiralen

Närvarande:

Lars Heikensten, ordf (t.om. p.5)
Gun-Britt Andersson, vice ordf
Kim Forss, ledamot
Arne Bigsten, ledamot
Anna Nilsson, ledamot (t.o.m. p 6 cii)
Julia Schalk, ledamot
Eva Lithman, ledamot
Malin Mobjörk, ledamot (endast punkt 6ai)
Lennart Peck, expert, UD
Sonja Daltung, kanslichef
Emma Östaker, utredningssekreterare
Jan Pettersson, utredningssekreterare
Eva Mineur, utredningssekreterare
Markus Burman, utredningssekreterare
Per Trulsson, utredningssekreterare
Anna Bäckman, bitr. utredningssekreterare
Jessica Karlsson, praktikant

1. Öppnande av mötet
Ordförande Lars Heikensten öppnade mötet.
2. Godkännande av dagordningen
Dagordningen godkändes med den ändringen att punkterna 6 a-d ii tas efter punkt 3 och därefter punkten 5 för att sedan gå till punkten 4.
3. Protokoll från föregående möten
Beslut: Protokollet läggs till handlingarna.
4. Administrativa frågor
 - a. Åtterrapporering

Gun-Britt Andersson och kanslichefen rapporterade att de träffat Statskontorets ledning för informationsutbyte. Statskontoret presenterade en rapport som de nyligen publicerat om ansvarsfördelningen mellan Sida och Swedfund när det gäller olika finansieringsinstrument.

Kanslichefen åiterrapporterade ifrån seminarier som ägt rum sedan senaste mötet. Den 21/3 lanserades rapport *2015:09 In search of double dividends from climate change intervention evidence from forest conservation and household energy transitions* vid ett seminarium på Rosenbad. Seminariet var välbesökt och genererade en hel del discussion i social media. Den 11/5 presenterades den redan publicerade rapporten *2015:06 Now open for business: joint development initiatives between the private and public sectors in development cooperation* på ett seminarium ordnat av Union to

Union (med viss assistans av EBA). Rapporten kommenterades av Karin Ström från Unionen och en diskussion med en engagerad publik följde.

Biståndsanalys 2016 överlämnades till statssekreterare Ulrika Modéer den 8/4. Hon tackade för rapporten och uttalade sig positivt om EBA:s verksamhet. Hon framförde att hon gärna i mån av tid deltar på EBA:s seminarier. Hon ställde frågor om hur EBA ser på sin roll i förhållande till andra aktörer och tryckte på betydelsen av EBA:s oberoende. EBA:s direktiv diskuterades. UD arbetar med att ta fram nya direktiv som ska gälla minst till sista december 2018. Ett definitivt besked om innehåll och mandattid gavs dock inte då beredningen inte var klar.

Lennart Peck meddelade att en diskussion om EBA:s direktiv pågår på UD och att det finns stora förväntningar på EBA. Ordförande bad Lennart framföra att förlängningen bör gälla för längre än två år. En för kort period påverkar resultaten negativt. Kanslichefen kontakter UD för vidare information i frågan.

Ordförande och kanslichefen har besökt Utrikesutskottet och presenterat Biståndsanalys samt kort den kommande rapporten om den finansiella styrningen av det svenska biståndet. Utskottets ledamöter uttryckte att Biståndsanalys var intressant och välskriven och ställde frågor relaterade till innehållet.

Ordförande informerade om att Hans Rosling kommer att avsäga sig uppdraget som ledamot i EBA av privata skäl.

5. Information

Sara Frankl och Pernilla Trägårdh från SCB besökte EBA för att berätta om SCB:s roll i arbetet med SDG indikatorerna. Viveka Palm, SCB, är Sveriges representant i den expertgrupp som består av 28 medlemsländer som ska arbeta fram förslag till indikatorer för målen. Just nu arbetar den expertgruppen med att ta fram en tidplan för arbetet samt med metodutveckling. Gruppen har under sitt arbete utsatts för hårt påverkansarbete då det upplevs som viktigt hur väl ett land kommer framstå i dessa mätningar. SCB ståndpunkt är att indikatorernas roll bör tonas ned då de inte är viktiga för genomförandet i sig. Det är målen och delmålen som ska implementeras, mätningen kan man jobba vidare med under tiden. Samtidigt finns en tendens att det är det som mäts som genomförs. Det är flera av målen som inte går att mäta idag. En problematik i arbetet med indikatorerna är att länder har olika bra statistiksystem och kompetens inom statistikområdet och att det finns en risk att mycket av existerande kompetens, t.ex. i Afrika, styrs mot att ta fram statistik för indikatorer när det i praktiken i många länder fortfarande behövs bygga upp grundsystem för statistik. Det är viktigt att bevara ett nationellt ägarskap över statistiksystemet.

6.

a. Rapport för beslut

i. *The UN Sustainable Development Goals and Sweden's Post-2015 Responsibility*

Malin Mobjörk, referensgruppsordförande, redogjorde för arbetet med rapporten. Hon informerade om att intervjumaterialet är rätt så begränsat bl.a. för att författarna inte fick tillgång till de personer på Sida som de ville intervjua. Rapporten hade till att börja med en deskriptiv hållning till materialet, vilket troligtvis berodde på att

området var nytt för författarna. Referensgruppen har därför varit viktig och ordförande och kansli har haft särskilda sittningar med författarna för att få dem att ha en mer analytisk ingång i rapporten. Malin betonade också att rapporten har en begränsad livslängd, då arbetet med SDG-målen hela tiden förändras och bör därför presenteras innan sommaren.

Flera ledamöter lyfte fram att rapportens struktur med fokus på *past, present & future* är tilltalande, men att rapporten inte överraskar särskilt mycket i sina slutsatser. Styrkan ligger i användningen av statsvetenskapliga metoder och begrepp. Den ger även en bra övergripande historisk beskrivning över SDG arbetet. Kopplingen till politiken för global utveckling (PGU) behöver dock tydliggöras. Det framstår också som oklart om rapporten bara behandlar Svergies arbete med genomförandet av SDG i det internationella arbetet eller om den även behandlar arbetet med genomförandet av SDG i Sverige. Till skillnad från de s.k. milleniemålen ska ju SDG gälla alla länder och det bör klargöras bättre. Expertgruppen konstaterade också att det blir viktigt att fundera över rapportens lansering och målgrupp. Det slogs även fast att rapporten bör faktagranskas.

Beslut: Rapporten bör publiceras under förutsättning att författarna gör de förtydliganden som expertgruppen efterfrågat och inga fel som inte går att åtgärda uppdagas i faktagranskningen. Rapporten bör språkgranskas.

ii. *Vem beslutar om Svenska biståndsmedel: En översikt*

Kanslichefen redogjorde för arbetet med rapporten som är en kanslistudie av utredningssekreterare Jan Pettersson och Johanna Garcia Lindgren som har varit inhyrd som konsult för arbetet med rapporten. Arbetet har följts av en referensgrupp under kanslichefens ledning. Ett faktagravningsarbete av UD, Sida, ESV och Riksrevisionen har gjorts. I det sammanhanget har det framkommit positiva kommentarer om att rapporten kommer vara användbar för verksamheterna och kan användas som en handbok för t.ex. nyanställda, en syn som delas av referensgruppsdeltagarna. Rapporten bör nu vara färdig för publicering.

Ledamöterna menade att rapporten var välgjord och att den borde kunna tjäna som ett underlag för nya studier. Det diskuterades hur lanseringen av studien kan anpassas så att den sätts in en intressant kontext. Rapporten anses bli extra intressant tillsammans med styrningsfrågor och i relation till biståndseffektivitetsdebatten. Ett alternativ är att den presenteras tillsammans med Cathy Shutt-rapporten (*Towards An Alternative Development Management Paradigm?*) och den pågående Ugandastudien. Ett annat alternativ är att låta några personer med erfarenhet från andra områden reflektera över innehållet. Rapporten bör kunna användas brett och i olika sammanhang.

Beslut: Rapporten ska publiceras. Kansliet får i uppdrag att fundera vidare på lansering.

iii. *Towards An Alternative Development Management Paradigm?*

Referensgruppsordförande, Kim Forss, redogjorde för arbetet med rapporten som är skriven av Cathy Shutt. Det är en relativt liten studie som genomförts under relativt kort tid. Rapporten belyser kritiken mot resultsbaserad styrning i internationellt bistånd och de förslag till ansatser som har utvecklats som alternativa styr- och genomförandemodeller. Rapporten baseras i huvudsak på brittiska erfarenheter. Rapporten bör kunna publiceras efter några marginella justeringar.

Expertgruppen lyfte fram att rapporten är intressant, kommer lämpligt i tiden och kan utgöra underlag för en kritisk diskussion om styrningen inom biståndet. Positivt är att den är framåtblickande och lyfter fram alternativ till resultsbaserad styrning, dock får man ingen tydlig bild hur man bör jobba framöver. En annan begränsning i ansatsen är att rapporten snarare belyser hur frågan om resultatbaserad styrning har diskuterats än huruvida styrmodellen har fungerat eller inte. Policyrekommendationerna till Sverige är relativt svaga och bör utvecklas alternativt tonas ner. Vid ett lanseringsseminarium bör man tydligare knyta an till det svenska perspektivet och även bjuda in personer från andra politikområden då det kan finnas gemensamma erfarenheter.

Beslut: Rapporten bör publiceras efter vissa marginella justeringar enligt referensgruppsordförandes förslag. Författaren bör även överväga att tona ned rekommendationerna till Sverige.

b. Seminarier

En genomgång av verksamhetstabellen gjordes. En del datum för beslut av rapporter och datum för seminarier har skjutits fram i tiden. Expertgruppen tryckte på att det är viktigare att rapporterna blir bra än att författarna pressas att leverera i tid, men samtidigt är det angeläget att rapporterna inte blir försenade i onödan.

Nästkommande seminarium planeras till den 10/6, där två DDB-rapporter ska presenteras på temat jämställdhet. Modererar gör Julia Schalk och Carolina Wennerholm (Sida) och Lena Ag (Kvinna till Kvinna) kommenterar.

Lansering av PGU-rapporten skjuts fram till slutet av sommaren då Riksdagen kommer att behandla regeringens skrivelse om PGU först efter sommaren.

Kanslichefen gav en återrapportering från utbildningsseminariet som hölls i Sidas lokaler den 11/5. Seminariet pågick under en halvdag. Programmet bestod av två delar. Den första delen innehöll en presentation av de två rapporterna 2016:02 *What education policies and programmes affect learning and time ins chool in developing countries?* och 2016:03 *Capturing complexity and context: evaluating aid to education*. Den andra delen bestod av fyra breakout-sessions. Dagen var bra och fler än förväntat

stannade kvar efter lunchen och deltog i breakout-sessions under eftermiddagen. Erfarenheten är således att detta är ett koncept som kan användas vid flera tillfällen när så är lämpligt.

- c. Information om pågående projekt
Kanslichefen informerade om att det fattats beslut per capsulam den 28 april att Gun-Britt Andersson ska vara referensgruppsordförande för studien *Use of ODA for addressing the refugee and irregular migration situation in Europe*.

- d. Projektförslag för beslut
 - i. *Shrinking space for civil society – how are Swedish key actors responding?*

Förslaget är inkommet på initiativ av författaren. Författaren planerar att undersöka hur de svenska nyckelaktörerna – UD, Sida, civila samhället – påverkas av och hanterar det civila samhällets krympande utrymme i många av Sveriges mottagarländer. Kansliet har tagit kontakt med UD och Sida för att höra deras syn på en sådan studie och de tycker att det låter intressant.

Expertgruppen tycker att ämnet är intressant och viktigt. Det finns dock redan stor kunskap på området vilket gör att studien kan bli lättvindig. Ämnet i sig är relevant, men studien kräver en annan ansats för att kunna ge ett verkligt bidrag.

Beslut: Förslaget avböjs.

- ii. *What happened with all the researchers? Magnitude, modes and premises for mobility, collaboration and scientific production among development aid supported Ph.D. graduates in Africa*

Förslaget är inkommet på initiativ av författaren. Studien syftar till att belysa effekterna av den del av det svenska forskningsbiståndet som handlat om finansiering av doktorandsutbildningar. Den bygger på primärdata från enkätsvar från 350 disputerade samt intervjuer på 40 av dessa individer. Studien är en jämförande studie av tre länder, Mozambique, Etiopien och Tanzania.

Expertgruppen tyckte att förslaget är intressant i det att studien syftar till att säga något om resultatet av ett svenskt bistånd som getts under lång tid. Den bedömdes också kunna komplettera studien *Research Aid Revisited*. Samtidigt restes frågor om hur denna studie skulle förhålla sig till den som författaren redan gjort på materialet och om det skulle gå att besvara flera frågor med hjälp av materialet som författaren har än de som föreslås belysas i projektförslaget. Vidare togs frågor upp dels om potentiell intressekonflikt givet författarens anställning på UD, dels tidsåtgången för projektet.

Beslut: Förslaget bordläggs till nästa möte. Kansliet får i uppdrag dels att höra med författaren hur materialet ser ut, dels ta upp frågorna om potentiell intressekonflikt och tidsåtgången för projektet.

- iii. *Aid Effectiveness to Ungoverned and Contested Areas in Africa: Addressing Governance, Security, and Development in Sub-national Conflicts*

Projektförslaget har inkommit på initiativ från författarna och baseras på det tankepapper som behandlades på EBA-mötet i mars. Studien ska behandla frågan om biståndets funktion i konfliktdrabbade miljöer bortom statlig kontroll och hur verksamheten kan situationanpassas för effektiva utfall. Studien föreslås göras under en kortare resa till DRK och Sydsudan, där intervjuer och fältstudier genomförs på plats.

(Lars Heikensten lämnar mötet och Gun-Britt Andersson tar över som ordförande för mötet.)

Expertgruppen ansåg att ämnet i sig är mycket intressant, men ställde sig tveksam till metoden. Tiden för intervjuer bedömdes alldeles för kort med risk att studien inte skulle kunna leverera så mycket nytt. Samtidigt är den föreslagna budgeten rätt hög för den studie som föreslås. Mer tid behöver också ägnas åt att fundera över vilken som är den mest intressanta frågeställningen att belysa på området. Vidare lyftes frågan om eventuell intressekonflikt då den ena författaren arbetar för ett företag som har avtal med Sida att fungera som helpdesk. Det bedömdes dock inte finnas någon sådan i och med att författarna inte skulle granska Sidas verksamhet.

Beslut: Förslaget avböjs. Kansliet får i uppdrag att fundera över vilken frågeställning inom området som skulle vara mest relevant att få belyst i en framtida studie.

- e. Projektförslag för diskussion
 - i. Förslag till studie om Sveriges finansiering av FN:s fonder och program

Kansliet har tagit fram ett förslag till en intresseförfrågan om en studie om Sveriges finansiering av FN:s fonder och program. Expertgruppen bedömde att frågeställningen är intressant och att det är en studie där EBA:s oberoende ställning kan vara av mervärde. Frågor ställdes om inte liknande studier redan existerar. Kansliet menar att det finns studier som behandlar frågan på mer översiktlig nivå, men inte som ger en lika djuplodande analys. Det framfördes också att det kan finnas en svårighet med genomförbarheten då det ibland kan vara svårt att få tillgång till och information från en del FN-organ. Vidare lyftes frågan om inte även styrningen av organisationerna bör behandlas i samma studie då dessa frågor samverkar.

Beslut: Kansliet får i uppdrag att arbeta om "Instructions for proposals" och sedan skicka ut det till en grupp tänkbara skribenter.

- ii. Aktiva studieområden

Kansliet har gjort en genomgång av vilka områden som bör vara mest prioriterade att göra EBA-studier inom. Dessa har sammanställts i en lista som skickats ut till mötet. Varje utredningssekreterare har tre områden att följa och bevaka. Frågan lyftes om det är rätt områden som är på listan och så förefall vara fallet. Ledamöterna ombads att fundera över lämpliga studier inom dessa områden och författare som skulle kunna göra studierna och spela in dessa förslag till kansliet.

7. Övriga frågor

Anna Nilsson anmälde att hon kommer att avsäga sig uppdraget som ledamot i EBA på grund av ändrade arbetsuppgifter.

Kansliet informerade om att Ulrika Ahrsjö, masterstudent från Stockholms Universitet som i dagsläget skriver sin marsteuppsats under EBA:s bihandledning, har fått i uppdrag att skriva en underlagsrapport till EBA om tidsinkonsistensen i biståndsstatistiken. Denna ska vara klar i slutet av sommaren.

Nyligen lanserade EBA sin uppdaterade hemsida, med ny design som ska minska antalet klick och göra sidan mer lättöverskådlig. Ledamöterna uppmanades titta på sidan och inkomma med eventuella kommentarer och förbättringsåtgärder.

Kanslichefen informerade om att nästa möte den 15 juni är ett heldagsmöte.

8. Mötets ordförande, Gun-Britt Andersson, avslutade mötet.